

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo „Angeljček“

Štev. 5.

V Ljubljani, 1. maja 1902.

Leto XXXII.

Ave Marija!

Tánek že lega
Mrak po dolini,
Zvezde migljajo
Že na višini, —
Ko iz daljave
Zvon se oglašá,
Mile pozdrave
Meni donáša:
Ave Marija!

Gledam na nebu
Zvezde blesteče,
Srce mi v prsih
Željno trepeče,
Zemske doline
Duh mi pozablja,
V zvezdne višine —
Mene povablja
Ave Marija!

Tiho mi moli
Srce otožno
Moli goréče,
Moli pobožno:
Sprejmi me milo
Mati na nebu,
Ko mi zvonilo ...
Bo po pogrebu
Ave Marija!

Milka Posavska.

Ljubezen in sovraštvo.

(Povest. — Piše Josip Bekš.)

IX.

Gjuro je sedel pred svojo kočo z nogami navzkriž ter pušil iz dolge bosanske pipe.

Zagledal se je tja nekam v plodovito ravan, po kateri se je na dolgo in široko srebrila počasna Sava. Njegov pogled je bil moten. Večkrat je vzdihnil ter si pogladil dolgo črno brado: „Prevaril me je — ne bo ga! Slabi časi; Alah mu ne bo milostljiv.“

Črez nekaj časa mōmljaje vstane, iztrka pepel iz pipe ter stopi v kočo.

Ne tako kakor na zunanje, je bila kočica nepričakovano opremljena znotraj.

Po štirih lesenih stenah je viselo raznovrstno orožje, pod katerim je bila razprostrta medvedova koža. Nizko in majhno okno je dajalo dovolj svetlobe, da si zapazil na strani veliko preprogo, na kateri so stali dragoceni in nedragoceni vrči in druge posode.

Gjuro pa se ni zmenil niti za s srebrom okovane puške in handžarje, niti za kaj drugega, temveč zleknil se je poleg ognjišča na drugo medvedjo kožo, katera mu je najbrž služila kot ležišče, ter uprl svetle oči v strop. Svetile so se mu v temi kakor mačku. Bil je mož, star okoli petintrideset let, potuhnjenega izraza, lokavih pa živih očij in močnih mišičastih udov, ki bi bili strli medveda. Njegova dolga brada je bila črna, nos orlov — Gjuro je bil slovanski Bošnjak, ki je molil Alaha. Nehote si moral misliti, da so njegove oči slične Brtoncljevim.

„Bes naj ga lopi, dva dni in dve noči že samotarim tu in čakam — pa jih ni! Saj mi je vendar Marko rekel, da morajo priti v kratkem. Čakaj sirota! Marko, čuješ!“

Zunaj so se čuli hitri koraki, in skozi nizka vrata je pomolil glavo šestnajstletni deček, ki je nosil prav tako kratek višnjev jopič in široke hlače, kakor njegov gospod Gjuro.

„Marko, nalagal si me“, zahrešči Gjuro nad njim in zablisne z očmi.

„Gospodine, lagal še nisem, kar se zavedam.“

„Saj vidiš, da jih ni! — Alah naj te sodi in tá-le handžar, če jih ne bo do večera“, zavpije Gjuro, sname s stene handžar in ga zopet obesí.

„Idi, gjaur!“

Marko, ki je bil takih prizorov vajen, se prikloni in izgine.

Marko je bil gjaur, t. j. kristjan. Njegova zibelka je tekla tam nekje daleč v Bolgarih. Bil je pohleven in neustrašen dečko, ki je moral že marsikaj pretrpeti radi svoje vere.

„Alah bodi tvoj Bog, on je velik in pravičen“, ga je priganjal včasih njegov gospod Gjuro, ko sta koračila po enoličnih bosanskih lesovih ter pustolovila.

„Gospod, ne morem in ne smem; moja majka me je tako učila in to mi je sveto“, je bil navadni odgovor Markov.

„Tepec, ali ne veš, da je Alah najvišji Bog, in Mohamed njegov največji prerok; Kristus, katerega moliš, je bil velik prerok.“

„Gospod, nehaj, ne morem in ne smem!“

Ostal je trden in stanovitven svojemu Bogu in veri do njega.

Ko je Gjuro uvidel, da opravi težko kaj pri svojem slugi, je umolknil ter mrmral v svojo brado: „Gjaur nevedni in trmoglav!“

Pripetilo se je, da sta lazila včasih po ves dan okoli ter stikala za divjačino, ne da bi kdo izpregovoril besedice. Gjuro, resen in zamišljen, a Marko tih in ponižen.

„Marko!“

„Gospodine, tvoj sluga poslušaj!“

„Marko, konja šarca, čilega in iskrega ti kupim v Sešicah in k majki te spustim na dom, ako mi obljubiš, da storiš, kar ti velim.“

Marku so se zaiskrile oči. Konja, da bi poletel ž njim k svoji majki, si je želel že davno, davno . . .

„Gospod tvoja beseda je povelje ponižnemu slugi — kadar more in sme — — —“

„Kaj, kadar more in sme — kadar jaz zaukažem?“

„Ukazuj!“

„Sedi poleg mene, to je dolga povest“, mu veli Gjuro in ga povabi poleg sebe.

Marko je bil presenečen. Tako njegov gospodar še ni govoril ž njim, odkar — odkar ga je uplenil — in to je bilo že dolgo, dolgo. Ubogal ga je in prisedel k njemu.

„Marko, konja ti kupim tako brzega, kakor ga je jezdaril Mohamed“, je ponavljal Gjuro ter ga motril z jastrebjim pogledom, „ako me slušaš. Dobro veš, koga pričakujem — svojega prijatelja, svojega pobratima. A ta pobratim ima sovražnika, ki sta mu škodila na imetju, in ta sovražnika privede s seboj. Ta dva sovražnika odvedeš v Sredce s pismom, katero ti izročim jaz — in ko delo dovršiš, ti je nagrada gotova. Izdajalca, ki hočeta tudi škodovati tvojim bratom Bolgarom, naj kaznuje pravični gospodar mosleminov — Abdul-paša, ki stoluje v Sredcu. Marko, reci — jeli hočeš?“

Marko je hipno vzkipeł, a se zopet hitro pomiril. Izdajalca njegove očevine, njegove drage rodne zemlje, ki jo ljubi, kakor svojo mater — njegova dolžnost je, da ju ugonobi. Po njegovih žilah se pretaka ravno tako vroča, a bolj hitra kri kakor lava, kri — Bolgarov. Z veseljem, s slastjo!

Pa — Gjuro, ta mu ne gre iz glave. Ali je Gjuro prijatelj Bolgarov, njegovih bratov? Ne, sicer bi ga ne bil uplenil.

Gjuro je motril Marka. Videl je, kako besni v mladeničevi duši ljut boj, in čakal je, da njegova dušna sila podleže.

„Gospod“, odgovori Marko prej, kakor je pričakoval njegov gospodar, „daj mi odloga, da premislim.“

„Bodi! Eno uro!“

Marko je čul že nekaj dni sem, kako je njegov gospodar sam s seboj govoril. Priti morajo od nekod trije. Da, to tudi on ve, saj mu je naročil Ognjin, naj pove Gjuru. A kateri trije? Čul je že Gjura, kako je godrnjal, kako se je večkrat po noči premetaval na ležišču, morda ga je pekla vest? Ne, to težko, saj je bil Gjuro zakrknjenega srca, trde in neizprosne duše. A če bi bil mislil zopet na kako človeško kupčijo, kakor se je to zgodilo pri njem — — — Morda, kdo ve?

Tudi Marko ni mogel razrešiti te uganjke. Duševno in telesno utrujen je stopil pred Gjura ter čakal na nagovor.

„No, kako si razmislil, mladec?“

Mladca ga še ni klical njegov gospodar nikdar.

Tako nežno, skoro očetovsko še ni občeval ž njim.

„Hočem!“ odgovori Marko kratko in jedrnato.

„Hočeš? Šarca boš jezdil k svoji majki na dom, in skupno bosta pevala junaške pesmi!“

„Gospodine, a če jih ne bo do večera — ali me kaznuješ?“

„Ne, ti ostaneš pri meni. Medvedja koža naj ti daje počitka in stanovitnosti!“

„A če jih ne bo tudi jutri — če sploh ne pridejo?“ je popraševal Marko ter nestrpnostno čakal odgovora.

„Ognjin naj nosi krvavo glavo, ti je ne boš.“

Sava je šumela skrivnostno in počasno; zadnji žarki medlega solnca so se blesteli na njenih valčkih, od Balkana je pa vela precej mrzla in ostra sapa. Gjuro je zapalil vnovič svojo pipo, se razkoračil pred hišo in razmišljal — — .

(Dalje prih.)

Pokoja, sreče v mojem srcu ni . . .

Kot da bi tista neizražena

Božična sveta noč nocoj

Sladkó drhtela nad menoj —

Tako ta noč se zdi mi blažena.

Zagorsko sêlo tih objema san,

Pokój nanj zvezdice rosé,

V gredicah cveti se žaré

In dih pomladni pláva sred poljan.

Kot da skrivnostna in nasladna je

Božična noč na svet sedaj

Razlila ves svoj čar in slaj —

Tako krasná ta noč pomladna je!

Pa kaj, ko ni kralátcev dol z nebes,

Kj peli kot nad blevcem tam

Ljubeče bi: „Mir tožnim vam!“

In v srca dihalí nam mir bi res . . .

Pokoja, sreče v mojem srcu ni,

Čeprav pomladna noč nocoj

Sladko se klanja nad menoj —

Pokoja, sreče v mojem srcu ni.

Savo Zagorski.

Koščena miza.

Lepa je bila Repnikova hiša. Verjemite mi, da take ni bilo v devetih župnijah.

Zato je bil pa tudi nje gospodar Repnik ponosen. Gledal je prezirljivo po drugih hišah v vasi, dasi to ni bilo lepo.

„Kje je moji hiši enaka?“ se je pohvalil včasih.

Bila je njegova hiša v dvoje nadstropij. Prostorna je bila. Njena okna so bila visoka in široka.

V čveterokotniku so ograjali hlevi in skednji z lepim, belim peskom posuto dvorišče, na katerem se je košatil petelin in pel, da se je čulo v devet vasi.

Purani in race, kokoši in gosi, vse je bilo združeno na Repnikovem dvorišču.

Da bi izpopolnil svojo perotnino, je kupil Repnik tudi pava. Ponosno se je šopiril s svojim košatim, bliščečim repom po strehah in drugem pohištvu.

Iz šole gredočim otrokom je pav vsakokrat vzbujal tihe in glasne želje, da bi mu odpalo vsaj eno pero iz repa. Saj se tako lepo nosi za klobukom.

Repnikovi hlevi so bili polni vsakovrstne lepe živine. Nihče se ni mogel ponašati s tako.

Prijetna zelena trta se je vila po hišnem zidu navzgor. Spomladi je radovedno silila skozi okno, da je zrla bogastvo Repnikovo.

O, Repnik je bil lahko ponosen. Pa naj bi bil ponosen. A v svoji ošabnosti je bil trdosrčen, neusmiljen in povrh zapravljiv.

I.

Pred hišo je hodil Repnik gori in doli ter oblastno držal obe roki v žepih.

Po cesti sta se pridrvili dve kravi, in za njima jokajoč pastir.

Jezno se je zaiskrilo gospodarjevo oko.

„Ali ti že nisem stokrat rekel, da mi ne pojaj živine in ne goni tako kmalu domov?“

Stopil je na dvorišče, vzel hlapcu bič iz rok, prijel pastirja, pa je zažvižgal bič po zraku in po pastirju.

„Oče, saj jih nisem pojaj! Tudi domov nisem mislil še prignati, pa so mi ušle!“

Repnik ni poslušal pastirja. Z bičem ga je obdelaval dalje.

„Ti nesnaga grda! Da bi mene ne ubogal! — Na, jaz ti že pokažem.“

In pel je bič dalje . . .

Ko si Repnik ohladi jezo, požene pastirja nazaj na pašo, dasi je bilo že blizu poludneva; sam pa moško krene proti vaški gostilni, da ga za kosilo spije kozarec.

Repnik je rad zahajal v gostilno, zakaj tam je dobil tovarišev za igro. In tam se je igralo po cele noči.

„Repnik tako lahko dela“, je večkrat dejal v družbi.

Veliko se je ondi stavilo, in Repniku je obraz včasih pobledel, ko je izgubljal pogosto svoto za svoto zapored. A zmodrilo ga ni.

Dan za dnevom je zahajal k igri, pa saj je imel tudi za kaj igrati.

Malo se mu je poznalo, če je v enem večeru pustil igralcem stotak ali pa še več.

„Vsega imam dovolj!“ je vinjen kričal. „Največ davkov plačujem jaz, Repnik! Največ zemljišča imam jaz, Repnik! E, še vsega preveč! Le koščene mize mi še manjka. Na to še mislim! Pa si jo res naročim, da bodo ljudje videli, kaj zmore Repnik.“

„Česa pa ti nimaš?“ so ga resnobno in hudomušno spraševali družabniki. „Če nima nihče, ti imaš!“

In Repniku je to hvalisanje ščegetalo srce.

„Še koščeno mizo, še tisto, potem pa, potem! Le zato, da bodo ljudje videli, kaj zmore Repnik“, je kričal.

Vreča pa, če je še tako polna, se izprazni, če samo ven jemljemo, pa ne devamo tudi vánjo.

In Repniku je tudi včasih na tihem pravila pamet: „Veš, Repnik, premoženje se krči, kaj krči — v dolgove že ležeš!“

In takrat je Repnik sklenil, da ne bo več tako živel, da ne bo več tako visoko igral. Pa navada je — saj veste — železna srajca.

II.

Tam za vasjo v napol podrti koči je stanoval krojač Navré z obilo družino.

Pet otrok se je tiščalo k mrzli peči in si huhalo v prezeble ročice. Saj je bila zunaj huda zima, v peči pa nič ognja.

Žena je sedela pri kolovratu in predla za Repnikove.

Bleda njena lica so govorila bolj glasno kot vsaka beseda o pomanjkanju in bedi, pa tudi o bolezni, ki se je je prijemala.

Mož je sedel ob mizi in si podpiral z rokama skrbipolno glavo.

„Idi vendar k njemu in ga poprosi, naj počaka vsaj do pomladi!“ izpregovori žena.

„Oh, Ana! Težek mi je ta korak! Pa, saj ne bo nič pomagalo. Da, ko bi imel Repnik kaj srca! Na kolenih bi ga prosil; pa kaj, ko bo zaman! Nagnal me bo iz hiše, tako ti povem, Ana, a čakal ne bo!“

„Moj Bog, ali mu je taka sila? To bajto bo podrl — in kaj bo imel od tega? Streho bo vzel nama in otrokom, a zaleglo mu ne bo nič.“

„Tudi jaz to dobro vem, pa kaj, ko si ne dá nič, pa kar nič do-povedati!“

Od peči je prilezel najmlajši otrok k materi, se ljubeznivo zavil v njen predpasnik, pa tako proseče gledal materi v obraz, da se ji je udril potok solzá.

„Oh, ljubi moj otrok! Saj vem, kaj bi rad! Lačen si! Ti nedolžna stvar božja, lačen si, pa tvoja mama ti nima ničesar dati. Le počakaj, Lojzek, takoj bom šla zakuriti in skuhala bom krompirja!“

Pobožala je nedolžnega otroka, pa mu zakrila z roko oči, ker ni mogla gledati teh dveh milih zvezdic tako žalostnih, tako prosečih . . .

Vstala je in oče tudi.

„Vendar hočem poizkusiti, klečé ga hočem prositi, morda ga le omečim. Če ne, pa nam Bog pomagaj!“

„Le zaupaj vanj, Lovro! On nas ne bo zapustil!“

Oče je odšel, mati pa je solznih oči iskala po omari in dobila še šest krompirjev, da jih skuha lačnim otrokom . . .

* * *

Zunaj je bil silen mraz. Burja je tulila, in sneg je naletaval tako leden, tako rezek.

Lovro je korakal počasi proti Repnikovini.

Vse je bil premislil, kako hoče govoriti, kako prositi, da omeči trdosrčnega upnika. In prišel je pred Repnikovo hišo.

Zeblo ga je, in mraz ga je stresal tembolj, ker je bil v negotovosti, kaj mu poreče Repnik.

Nekoliko postoji, kot bi premišljal, naj li vstopi ali ne . . .

Na dvorišču se je oglasil Repnik in grdo psoval hlapca.

Iz kuhinje je stopila žena Repnikova in dekla. Obe sta bili objokani.

„Slabo sem zadel“, si zašepeče Lovro. „Repnik je danes slabe volje.“

„Kaj bi rad, Lovro?“ ga ogovori prijazna gospodinja.

„Mati, vi ne veste, kako se nam godi. Jaz z vso družino to izkušam“, žalostno spregovori Lovro.

„O, razumem te!“

„In prišel sem danes“, nadaljuje Lovro tresoč se mraza, „prišel sem danes prosit očeta, naj bi potrpeli z menoj vsaj do pomladi. Natančno z obrestmi jim vrnem, a sedaj ne morem, nimam!“

„Kaj pa ti tukaj?“ oglasi se nekdo izza ogla.

Z dvorišča stopi Repnik.

„Prinesel si menda že svoj dolg! No, tako je prav!“

Žalostno, proseče pogleda gostač.

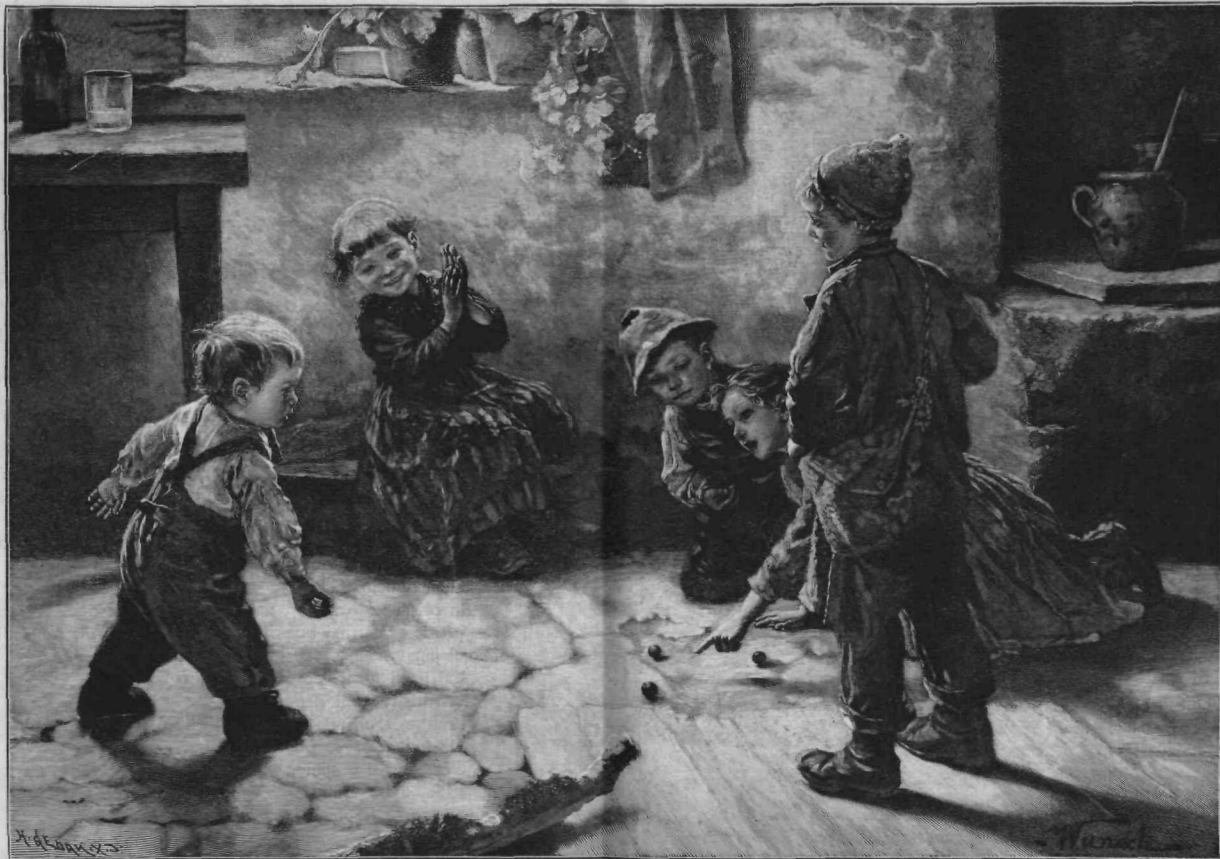
„Oče, potrpi ž njim“, se oglasi mati. „Saj vidiš, da revež ne more in nima. Saj ti bo vrnil!“

Jeze so se Repniku izbulile oči.

„Molči, molči, jezik!“

Bled je stal Lovro v veži. Videl je, da bo vsaka beseda zastonj. Niti besedice ni mogel izpregovoriti. V grlu ga je dušilo. Pomočijo se mu oči. Nevedé, kaj dela, se zgrudi na kolena pred Repnika.

„Oče, ne meni, mojim ubogim lačnim otrokom prizanesite in moji bolni ženi! Saj ne prosim zase. Sam rad umrem, če treba, samo otrok ne morem gledati lačnih, samo obupnih pogledov žene ne morem prenašati . . .“

Spomladanska igra.

Repniku so se jeze vrtile oči.

Prišel je ravno iz gostilne, kjer je veliko zaigral. Bil je jezen in vinjen. V očeh so se mu kresale strele.

„Pojdi z mano, Lovro!“ Nič drugega ni rekel. Obrnil je hrbet in ponosno korakal v sobo.

Up je zažarel Lovru v srcu. Sledil je Repniku.

Prijetna gorkota mu je objela zamrle ude.

Repnik je sedel v naslonjač. Satansko veselje je imel, da je rad zaničeval reveža in se pasel ob njegovih mukah.

„No, Lovro! Ni li prijetno moje stanovanje?“

„Oče, vam je pač dobro in Bog daj, da bi vam bilo vedno boljše!“

„Dobro, praviš mi je! No prav! Veš, kaj mi manjka? Koščene mize. V glavo sem si vbil, da si jo kupim, magari če . . . Mislil sem si, da prineseš ti stari dolg. Zdaj pa poslušaj! Z družino vred te vržem na cesto, če mi v treh dneh ne plačaš dolga. Ne uideš mi pa ne, toliko ti pa povem, jaz, Repnik.“

„Oče, prav vse vam vrnem . . . samo . . .“

„Molči mi!“

Lovro je obupno vzdihnil.

„Bog vas ne kaznuj, oče! Da bi vam koščena miza, radi katere pehate celo družino v bedo in nesrečo, da bi vam taka miza nikdar ne presedala! Pa srečni!“

Odšel je z obupom v srcu.

Repnik pa se je zakrohotal, legel in zaspal . . .

* * *

Tri dni po teh dogodkih je šel Lovro s svojo družino po vasi.

Mati, vsa prepadena, je peljala dvoje otrok, oče pa dvoje in enega je nesel v naročju.

Vsem je gledal obup z obrazov.

Burja je tulila in mraz, mraz je bilo.

A v največji sili je pomoč božja najbližje.

Ondukajšnji notar, ki je že večkrat pomagal revni, delavni družini Navrétovi, jih je srečal in jih vzela za prvi čas pod svojo streho.

III.

Minilo je deset let.

Pred ponosno Repnikovo hišo je sedel na klopi zaraščen mož. Glavo mu je krilo širokokrajno pokrivalo, ob klopi je slonela palica, na kolenih pa je držal skledico, iz katere je hitro zajemal.

Bil je Repnik.

V svoji ošabnosti je živel dalje razkošno in zapravljal, kolikor je mogel. Iz navade, bahatosti in srditosti.

Niso ga ganile prošnje nesrečne žene. Kakor bi se bil zanalašč hotel ugonobiti, tako je ravnal.

Ženo so kmalu položili v grob in poslej je bil Repnik še bolj prost. Igral je in pil in pil in igral. Tako je šla polagoma živina iz hleva. Gozde in travnike je poprodal. Naposled so se oglasili še upniki in Repnikovina se je razlezla.

Še bi bil izhajal, a neka tajna moč mu ni dala. Šlo je dalje: pil in igral, igral in pil. Nevedé, kdaj, je postal berač. In vzel je palico pa šel za kruhom.

Danes sedi pred rodnim domom.

Razni spomini mu vstajajo v duši. Glasno mu zvené v uho besede nesrečnega Navrèta: „Bog vas ne kaznuj, oče! Da bi vam nikdar ne presedala koščena miza, zaradi katere pehate celo družino v nesrečo in bedo.“

Premišljal je, kaj naj bi bile pomenile one besede.

Iz zamišljenja ga vzdrami hlapec, ki je šel mimo.

„Taka miza pa ni prijetna, oče! Mari bi dejali skledo na klop, pa ne na kolena!“

„Hvala ti za pouk in opomin“, zavrne ga Repnik. „Veš, sedaj vem, kaj je koščena miza, katere sem nekdanj toliko želel! Moja kolena so miza, — koščena miza. — Z njimi moram držati skledo, ker druge mize nimam. O, Navrè je prav govoril! Preseda mi ta miza, res mi preseda! Saj je trda, pretrda — kdor jo mora rabiti!“

In pokašljeva je drsal po vasi.

Andrej Rapè.

Jasni in temni dnevi.

(Povest v pismih. — Spisal Angelar Zdénčan.)

XII.

Ljubljana, dné 10. svečana 1886.

Ljuba mati!

Počasi se mi vrača v srce tolažba po izgubljenem očetu. Nisem se mogel izlepa privaditi misli, da ne bom nikdar več v življenju videl obličja svojega roditelja. Res je, da so zapravljali premoženje, a bili so bolj zapejlani. Vem, da niso delali iz hudobije. Nas otroke so pa pristrčno ljubili in lepo učili. Bog daj, da se snidemo vsaj spet nad zvezdami!

V šoli mi gre dobro in upam, da me boste podpirali še nekaj let: saj bo čimdalje boljše in lažje. Sedaj bom prosil za neko ustanovo, ki jo odajajo škof sami. Naš vodja so dejali, da me bodo priporočili.

Tudi brat Tone mi je poslal kratko pismo. Piše mi, da me bo po svoji moči podpiral. A toži, da je sedaj težko gospodariti, ker je vse zanemarjeno po rajnem očetu. Pa imam vendar najboljše upanje, da končam svoje učenje in se čez nekaj let posvetim stanu, kakor želim jaz in Vi.

Včeraj smo dobili izpričevala. Tudi letos sem dovršil šolo z odliko. Dal Bog, da bi bil tudi v Njegovih očeh odličen: to bi me še bolj veselilo.

Žalostno vest sem dobil od sestrice iz Bistrice. Piše mi, da ni več prav zdrava od tistega časa, odkar je bila doma na pogrebu. Vedno pokašlja, glavo ima težko, in v prsih jo tišči. Pa saj je gotovo tudi Vam že o svoji bolezni sporočila. Jaz se zanjo bojim, ker je slabotnega telesa, in se je lahko prime sušica. Tudi očetova smrt jo je gotovo potrla in ji pripomogla k bolezni. Molimo zanjo, da jo nam ohrani, ker je pridna in razumna. Lahko bo kedaj pri meni.

Tako Vam imam poročati le malo veselih stvari, več pa grenkih in tožnih. A tolažimo se: to trpljenje je morda predhodnik lepših dni, ki bodo kdaj nastopili za našo hišo. Sicer pa, kogar Bog tepe, tega ljubi. Ta misel naj nas vse tolaži.

Pišite kaj kmalu

pozdravljajočemu Vas

Ivanu Dobravec.

XIII.

Bistrica, dné 15. malega travna 1886.

Ljuba Anica!

Pomlad je spet. Kako po polju vse cvetè, kako po drevju vse brsti, kako na mojem oknu ptički žvrgolé - Vse diha in smeje življenje: A v meni ni pomladi; zame se je pričela jesen in padla bom v grob, kakor odpade rumen list raz vejo. Ko ne morem zjutraj ali zvečer zaspati radi kašlja, takrat mislim na pomladno življenje in na svojo — bolezen.

In takrat si zmislim, kako bom ležala v ozki jami: mlada in še tako hrepeneča po življenju. In takrat se razjokam globoke žalosti.

A čemu bi Ti budila žalne spomine? Raje Ti povem, kako je vse to prišlo. Saj veš, kako je bila letošnja zima mrzla. Jaz sem stregla očetu v bolezni, hodila in letala iz gorke sobe na studenec in se tako prehladila. In žalost in solze so mi še pospešile bolezen. Jela sem kašljati, glava me boli, v prsih tišči in zlasti zjutraj in zvečer me stresa mraz. Začela sem piti ribje olje in rabiti vsakovrstna zdravila. Teta so zeló v skrbeh zame in mi ne pusté dosti delati. Teto imam silno rada. Imela sem upanje, da bom še ozdravela, a tudi to upanje je izginilo. Čuj! K nam hodi na počitnice iz Dunaja nek tetin sorodnik, ki se uči za zdravnika. Prav prijazen je in učen je videti, ker ima že očala. Tudi o letošnjih velikonočnih počitnicah je bil tu. Jaz ga kličem: gospod doktor Š. Tako so mi teta veleli.

Enkrat sta bila sama v družinski sobi: teta in gospod doktor. Jaz sem v sosednji sobi gledala perilo. In takrat pravi — slišala sem dobro — gospod doktor teti:

„Anica, pripravi se! Mimica ne bo več dolgo v Bistrici pri nas!“

„Zakaj pa ne?“

„Zato, ker jo bodo oddali v Hrovaco na pokopališče. Sušico ima in ni jo mogoče več rešiti“, pravi doktor.

Meni je zastala za trenutek kri, tako sem se prestrašila te smrtne obsodbe.

Tedaj je proč življenje moje! Ločiti se moram od matere, tete, Tebe, Bistrice in vseh prijateljic za vedno! Ali ni ta zavest prebridka? In morda me ne boš več videla, in jaz Tebe tudi ne.

Ali res ne? Ali res ne nikdar več? O pač! Saj se bomo videli v nebesih. In glej, ta misel me tako potolaži, da sem spet vsa vesela in udana v svoji bolezni.

Vendar bi Te še rada videla pred smrtjo. Pridi, če moreš; saj ni taka dalja od Ravan do sem. Jaz ne morem nikamor. Rada bi videla vse: mater, sestre, bratca Janeza, sploh vse.

Pridi, pridi!

Težko Ti pišem. Če bom kaj boljša, Ti že sporočim, če ne boš prišla sama. Pomlad je spet, a zame ni pomladi. Mene objema zimski hlad in kmalu me bo smrtni hlad v jami.

Moli zame, da srečno umrjem in pridem k Jezusu in Mariji.

Pozdravljena

od umirajoče

Mimice Dobravec.

Pozdrav pomladi.

Ob koči starec sivolasi
V pomladni dan strmi zavzet,
Mladosti v njem budé se časi,
Ob cvetu pestri gleda cvet.

Oko vzžari mu, duša vstaja,
Krog usten plava mu nasmeh;
Pred njim pa dece tropa raja,
Kot on je rajal v davnih dneh.

Kot on je rajal! . . . „O spomini,
Naj z vami vrne se mladost,
Pomlad, še enkrat mi zasini:
Mladosti pijem naj sladkost!

Oj z novo vesno — nove želje!
Pač mnogo zrl sem že pomlad,
Okušal njih radost, veselje,
Poln v mladem srci mladih nad . . .

Spolnile mnoge so se nade,
In mnog mi v grob je legel up!“
V oko se solza mu prikrađe —
Spomin izžel jo je gorjup . . .

Andr. Rapé.

Žaba.

1. Ob mlakuži.

ej, kakšno veselje je imela otročad s to mlakužo! Pozimi, ko se je led napravil, so se drsali na njej; pomladi so žabe lovili, poleti so ladje vozili, jeseni pa — jeseni so nabirali protje, ki je rastlo ob obrežju, in si vili slamnike in pletence. Vsa vas se je zbirala okrog mlakuže; zato so ji rekli prav: vaška mlakuža.

Pa je bilo res tudi prijetno ob mlakuži! Voda je pritekala na zgornji strani in na spodnji strani zopet odtekala. Tam, kjer se je izlivala v lužo, je bil mlin na lopatice; kjer pa je odhajala, je bila žaga. V vodi in pod vodo pa je bilo polno življenja. Kraljevale so notri žabe in ribe. Dostikrat je pokukala žaba v beli dan, toda naložena ladja, ki je prihajala od mlina sem, jo je ustrašila, in žaba se je s strahom podurnila nazaj. Samo enkrat se je primerilo, da se je prikazala žaba tik poleg ladje Orkanovega Tinčeta, in so se valovi zazibali tako močno, da se je Tinčetu prevrnila ladja z vsem bogastvom. Tedaj je bilo pa tudi vpitja in kričanja ob mlakuži. In pa ribe — té, té so se šele poganjale iz vode! Vsakih pet minut je katera hlastnila po mušici! In če si vrgel drobtino v vodo —: naenkrat so jo zapazile, in nabralo se jih je na stotine in vse so se zaletavale v plen in se trgale zanj . . .

Tako je bilo življenje ob mlakuži, kadar so bili otroci poleg. Kaj pa šele tedaj, kadar je bilo vse mirno na obrežju! Tedaj so se žabe izkobacale celo na suho. In če so jih Lahí, ki so ondi delali opeko, pustili pri miru, so se mirno grele na solncu. Če pa je kdo vrgel kamen, so kakor ene misli druga za drugo poskakale v vodo: hop, hop, hop — —.

Pa k mlakuži ni smel vsakdo! Mlakuža je bila globoka. In da je kdo, ki se ni znal varovati, zabredel v vodo, udrlo se mu je v blato do kolena. In zastonj je nesrečnež izdiral nogo iz ilovice, ker druga se mu je udrla toliko globokeje . . . Zato pa vaški drobiž za nobeno ceno ni smel k mlakuži, ali vsaj preblizu mlakuže ne. In veliko je bilo tacega drobiža. Metin Štefè je bil že tak.

2. Metin Štefè.

Kakšen je bil? Bled je bil in krmežljavih oči. Klobuk je imel na vrhu predrt. Enkrat, ko se je bil Štefè pritihtapil k mlakuži, ga je prijel Orkanov Tinče ravno za tisti čop las, ki mu je štrlel iz klobuka, in tako ga je gnal proti domu. Metin Štefè je bil tudi tisti, ki pri svojih sedmih letih niti brati ni znal; to pa zato, ker je bila mati dninarica in se ni mogla mnogo pečati s Štefétom. Stanovala sta z materjo pri Orlanovih odzgoraj. Razen matere se je edino Orlandka kaj pobrigala za Šteféta, drugega ni imel. Zato se je

pa često primerilo, da Štefè ni imel le klobuka raztrganega, ampak tudi hlače in srajco. In tak je bil silno reven na pogled. Ob nedeljah pa, ko je oblekel praznjo srajco in hodnične hlače, je bil tudi Štefè, da se je moglo reči: korenjak! V nedeljo je bil videti Štefè nekako večji in starejši!

In enkrat — bilo je menda prav v nedeljo — je Metin Štefè poprosil Orkanovega Tinčeta, naj bi ga pustil k mlakuži. Orkanov Tinče je imel namreč pri mlakuži glavno besedo med otroci. A Tinčetu je bilo še dobro v spominu, kako se je hotel Štefè nekoč tihotapsko ukrasti na prepovedano mu mesto; zato ga je zavrnil takoj, da ne! In s tem je podrl Štefètu vse upanje in vse tiste lepe nade, ki jih je gojil zadnje dni. Sanjalo se mu je namreč neko noč, da ga je Orkanov Tinče vzprejel med „mlakužarje“ in mu dal v najem žago v spodnjem koncu, in sicer s to pogodbo, da bo žagal hlode in tolkel lubje — zastoj! Štefè je ravno hotel pritrčiti pogodbi, pa se je zbudil. A na sanje je Štefè dal veliko; zato je kar drugi dan pristopil k Tinčetu in ga poprosil . . . Ná — sedaj pa nič!

3. „Bajar.“

Potem je pa Metinemu Štefètu kar naenkrat padlo na um, da bi si lahko táko lužo tudi sam napravil. — Za hišo med hrastovjem je namreč curéla grapa, in voda se je nabirala po globelih. To vodo bi napeljal v strugo, in grapa bi bila kar naenkrat velika. Potem bi pa na spodnjem koncu zgradil „bajar“ . . . In potem — há, to bi bilo nekaj posebnega —: potem bi ujel žabo, táko, ki je zelena po vrhu in ki vreme oznanuje . . . Kako bi potem postalo živahno ob „bajarju“! Žaba bi plavala po površju in se poduknila v globino, kadar bi se kaj premaknilo na obrežju. Kadar bi se pa bližalo deževno vreme, bi pela — ah, in Štefè bi z gotovostjo vedel veliko dni naprej, da bo dež. In kako bi se prikupil Orkanovemu dedu, staremu Dobretu, ako bi mu vselej tri dni naprej povedal: „Stric, dež bo!“ Orkanov ded namreč vedno izprašujejo po vremenu. In Orkanov ded imajo odvažno besedo v hiši in dobro je tistemu, ki se jim prikupi . . .

Kajpak! — Štefè je hotel imeti žabo na vsak način!

In kje naj bi jo dobil? — Kje neki?! V vaški mlakuži!

Šel bi tako-le zvečer ob luninem svitu, ko so žabe na površju. Tedaj Lahi spé v kolibi, in otrók ni pri mlakuži. In vlovil bi žabo — veliko in lepo . . .

Toda ponoči: — strah bi ga bilo in težave bi imel, predno bi prišel do nje . . . Podnevi bi ga pa Orkanov Tinče zopet prijel za lase in ga vedel domov . . .

Kaj pa, ko bi šel zvečer, ko otrók ni, a so Lahi še pokonci. Zvečer namreč sedé v kolibi in večerjajo. Tedaj bi prišel in poprosil katerega, naj mu vlovi žabo.

To zadnje se je zdelo Štefètu še najbolje!

In spravil se je nad grapico za hišo ter začel navajati vodo. In grapica je postala kar grapa! Bila je kalna in je nosila prst in pesek . . . Spodaj med

grmovjem je pa ograbil strugo v podobi kolobarja — in to je bil „bajar“. Žabo pa mu bo vlovil Lah Tonio. Kruha mu ponese! Dobro!

4. Tonio.

Tonio je bil izmed vseh Lahov najmlajši, a najporednejši! — Če so otroci vozili čoln in je priletela kepa gline tik poleg čolna, da se je zvrnil: bil je to Tonio! In če so menili zalotiti kopo žab, ki so se solnčile na bregu, je bil zopet Tonio, ki je pripeljal dvokolnico mimo, da so jim žabe tik pred nosom poskakale v vodo. In ko je neko jutro Orkanov Tinče dobil lopato mlinskega kolesa odlomljeno, je bil malopridnež najbrže zopet Tonio!

In vendar ni nihče dobil od otrok toliko kruha kakor Tonio. Če so hoteli otroci živeti v miru pri žabah, so morali zalagati Tonia kar najprej. In če je hotel imeti kdo od njega kaj posebnega, ga je moral založiti s kruhom še posebno.

Tudi Štefè se je zatekel k Toniu. Prihranil si je bil velik kos kruha in ga neki večer, ko mater dolgo ni bilo domov, vtaknil v žep in se oprezno splazil od doma.

Lahi so večerjali, Tonio je sedel vratom najbližje.

Ta-le kruh sem ti prinesel, Tonio.“

„Kruh? Daj sem!“

Par hipov in že se je polovica kruha mlela Toniu med zobmi. Kakih pet zagorelih laških obrazov pa je gledalo Tonia in Štefèta izpod čela, kakor bi jima zavidalo srečo in ték...

„Ali bi mi ujel žabo?“

„Žabo —? Bodem!“

„In bi mi jo prinesel v ‚bajar‘, ki je za hišo; včera sem ga izkopal?“

„Bodem!“

„Pa naj bo velika, da se bodo naredile še druge!“

„Velika seveda. Jutri bo že v ‚bajarju‘!“

In Štefè je odšel vesel in poln upov.

Tisto noč se mu je sanjalo le o „bajarju“ in o žabi.

5. „Gruk! Gruk!“

To je bilo nekaj novega —: „bajar“ za Orkanovo hišo ni bil več prazen; zakaj Tonio je vestno izpolnil svojo obljubo.

Razume se, da je bil sedaj Štefè malo drugje kakor pri „bajarju“. Grmovje ga je skrivalo pred ljudmi. In po cele ure je presedel in zrl na površje vode, kjer se je zdajpazdaj, če je bilo tiho, prikazala žaba in se hipoma zopet skrila pod vodo.

Réganja ni bilo slišati. Vsaj zvečer, predno je Štefè zaspal, je včasih dolgo poslušal, ali se bo čul kak „rega, rega“, a zaman! Sicer pa tiste dni tudi žabe v vaški mlakuži niso regljale.

Črez nekaj dni pa so nastopile jasne noči, in od vaške mlakuže je zopet zadonelo kakor preje:

„Rega, rega, rega — reg, reg, reg — —!“

In to je vplivalo tudi na Štefetovo žabo! Neki večer, ko je imel Štefè ravno zaspati, se mu je zdelo, da je čul iz grape glas! Poslušal je natanko in izpoznal, da se ni motil.

„Gruk! Gruk!“

Zvoki so se ponavljali.

„Gruk! Gruk! — Gruk! Gruk!“

Štefètova žaba je pela drugače kot žabe v vaški mlakuži . . . Morebiti celó žaba ni — je prišlo Štefetu na misel — morebiti je pa urh ali celó kaj družega . . . Štefè se je ustrašil!

In nekega dné, ko je srečal Tonia, ga je vprašal kar naravnost:

„Ti, Tonio, ali je to urh?“

„Kaj bo urh? Beži, beži!“ se je branil Tonio, „to je žaba!“

„Ali res ni urh?“

„Če ti pravim! — Toda kruha mi bodeš moral še prinesiti!“

In Štefè je obljubil vse, in bi bil obljubil še več. Saj to je bila žaba in ne urh!

6. Ded Dobré.

Ono čudno „grukanje“ pa le ni hotelo preiti, dasi je minulo več dni, in je Štefè zatrdno mislil, da to ni urh. In nazadnje mu je začelo presedati tisto vedno „grukanje“.

Pa tudi nekdo drug je postal pozoren na one glasove! To je bil Dobré, Orkanov ded! Imel je naduho in ležal je spodaj v čumnati. Bil je napol slep, a slišal je dobro. In ti glasovi, ki so prihajali vsak večer skozi mrežo na oknu, so ga vznemirjali.

„Hencaj, zdaj bom pa umrl! To je skovir!“

Orkanovka ga je izkušala prepričati, da se moti. Trdila je, da je to k večjemu žaba ali pa kobilica, ali pa muren — toda ded se ni dal prepričati.

„Skovir je to, skovir! Umrl bom!“

In žalosten se je prekladal po postelji in govoril malo o čem drugem kakor o smrti.

To se vé, da je bila potem vsa hiša pozorna na ono „grukanje“. In prepirali so se le o tem, ali je to žaba, ali je kaj družega . . .

7. Prevara.

Naposled je začelo presedati tudi Orkanovki in rekla je nekega dné Tinčetu:

„Pojdi in preišči grapo! Ali je kaka žaba zašla noter, ali kaj . . . Pojdi, da bo mir!“

In Tinče je obljubil, da pojde.

To je bilo zvečer.

Metin Štefè pa je slišal, kaj je obljubil Tinče. In takoj je sklenil, da mora rešiti žabo, naj stane, kar hoče. Ujel jo bo z grabljami in jo prenesel v bližnji studenec — tako je mislil.

In res: še tisti večer je hotel izvršiti svoj sklep! Luna je sijala in Štefétove matere še ni bilo domov. Kakor nalašč!

Splazil se je na vrt oprezno kakor tat.

Prišel je do „bajarja“. Lunini žarki so padali na sredo vode, tja, kjer je rastle nekoliko bičevja. In poleg bičevja, tik nad vodo, je opazil Štefè črno piko. Bila je žaba! Da, čul se je celó tihi in pridušeni „gruk, gruk“! Bila je žaba!

Blížal se ji je z grabljami. Dobro! Ostala je mirna, dasi se je zazibala bilka poleg nje.

Še nekaj trenutkov — in lusknilo je, in žaba je ležala na suhem.

Štefè ni pomišljaj dolgo. Drugikrat bi bil morda zatrepetal pri misli, da naj prime žabo kar z golo roko — a sedaj ne!

Rešiti jo je hotel, moral! Pograbil jo je z roko in hotel steči čez vrt. Toda žaba je bila močna in se je hotela oprostiti na vsak način. Na tak odpor pa Štefè ni bil pripravljen — in prvi hip ga je zmedlo že to. Potem pa mu je prišlo namar, da bi ga utegnila celo ugrizniti — hu! — in tu ga je zazebló po vsem telesu in sam ni vedel, kedaj in kako —: žaba mu je zdrsnila iz rok in padla na trato. Nesreča ali sreča pa je hotela, da je padla na hrbet. In Štefè je zapazil razločno, kako se je rumenkasto zasvetila v mesečini. To pa je bilo osodepolno; zakaj Štefè je dobro vedel, da se prava žaba ne sveti rumenkasto! To torej ni bila žaba! In niti urh ni bil! To je bilo še vse kaj grjega... In v trpki zavesti, da ga je prevaril Tonio, je nesel roke na oči in v glasnem joku zavekal v mesečno noč.

Potem pa je pustil „bajar“ in grablje in vse in jo jokaje ubral proti domu.

Doma pa je Štefétu prišlo tako neznansko slabo. Glava ga je bolela in v želodcu se mu je vzdigovalo. Ko je jokal, so ga oči skelele, in neka mokrota, ki pa niso bile solze, mu je zakrivala pogled. Po nosu in po ustih pa ga je žgalo, in slina je imela nek zoprn, osladen okus.

8. „Ubogi otrok!“

Drugo jutro je Štefè ostal v postelji. Mati je šla na delo, in Orkanka je bila naprošena, da mu postreže.

Kako se je smilil Orkanki! Revež! Oči je imel zatekle in krvave, lice napihnjeno in vročina mu je puhtela iz glave... Orkanka je povedala sosedam, kak revež je, in druga za drugo so prihajale gledat in svetovat zdravil.

Popoldne je prišel tudi Tinče. Preiskal je bil grapo, a dobil ni družega ko grablje, ki jih je bil pozabil Štefè. In že to se mu je zdelo sumljivo.

„Ali si kaj boljši? Kaj si pa imel v grapi; trava je vsa razhojena.“

„Sem mislil, da je bila žaba.“

„Kakšna žaba?“

„Tonio mi jo je dal.“

„Tonio —? In kedaj —?“

Šele po dolgem času se je Tinčetu posrečilo, da je izvlekel iz Štefeta, kaj je bilo.

In Tinče je še tisti dan povedal vsem, kaj je bilo.

Ko je Orkanka čula, je vzdihnila prav od srca:

„Ubogi otrok!“

Ded Dobré pa je hvaležno pogledal pokonci, sklenil roke in se preložil na postelji:

„Hvala Bogu: sedaj pa še ne bom umrl!“

9. „Žaba! Žaba! Žaba!“

Štefétu se je obračalo na boljše in v nekaj dneh je bil zopet na nogah. Hodil je zunaj, a k „bajarju“ ni zahajal več. Tudi k vaški mlakuži ga ni mikalo. Neko trpko čustvo se ga je polastilo, kadar se je spomnil žabe in mlakuže. Tonija pa se je skrbno ogibal.

Tedaj pa počí vest, da so Lahí dovršili delo in da bodo odšli. To je bilo Štefétu v veselje. Zadihal je prosteje, ne da bi bil vedel zakaj. In živo se je zanimal, kdaj odidejo.

Zadnja nedelja je bila tu — v ponedeljek so imeli oditi. In Štefè je zvedel, kaj se je primerilo Toniju prav to nedeljo. Bilo je pa to-le:

Orkanov Tinče je bil povedal najstarejšemu izmed Lahov, ki so mu rekli Paolo, kaj je bil Tonio napravil Štefétu. Paolo se je hotel jeziti, a se je naposled premislil in je obljubil Tinčetu, da bo storil Toniu nekaj, kar bo pomnil.

Zadnjo nedeljo, ko je Tonio oblekel praznično suktno in hotel oditi na vas, je imel Paolo pripravljen kos sukna, ki si ga je bil izrezal v podobi velike žabe. To žabo je bil namazal s kredó, in ko je Tonio odhajal, ga je potrkal ž njo po hrbtu in mu rekel:

„Le idi, Tonio, a vrni se kmalu!“

In Tonio je šel — ter se tudi vrnil kmalu . . .

Ko je namreč prišel na vas z žabo na hrbtu, so ga obsuli otroci in kazali s prstom za njim:

„Žaba! Žaba! Žaba!“

Tonio se je oziral in ko je videl, da se je lotila veselost celo odraslih, je slekel suktno sredi vasi, pogledal, postal rdeč — in izginil — —.

Po tistem ga niso videli več.

Orkanov Tinče pa je tekel naravnost k Štefétu in mu z glasnim smehom pripovedoval dogodbo o Toniu. Samega veselja, da se je izteklo tako ugodno, je premeril Šteféta od nog do glave in mu zatrdil, da je sedaj zadosti star in zadosti velik, da bo smel k mlakuži kakor drugi.

In drugi dan — pomislite! — drugi dan je bilo videti ob vaški mlakuži poleg drugih tudi Šteféta!

* * *

Ta mlakuža! Kakšno veselje vendar vlada ob tej mlakuži! Mlin na koncu je v rokah Orkanovega Tinčeta; žago ob izlivu pa oskrbuje Metin Štefè. In ladje vozijo od enega brega na drugi, in vsakih pet minut se pokaže žaba na površju, ali pa hlastne riba po mušici . . . Ta mlakuža, saj pravim, ta mlakuža!

Pavel Perko.

Pomladno jutro.

V zraku se glási visoko:
Trlí, trlí, trlí —
Pesem hvalnico Gospodu
Škrjanček žvrgoli.

Pevče drobno peva, peva,
Pozdravlja mladi dan —
Ki svetlika in mežika
Zaspano čez raván.

Z roso srèbrno umiva
Dehteče rózice:
Listke rahle, popje rahlo
In vitke nòžice.

Čez gorice solnce zlato
Že posijalo je,
Bisere v cvetlične čaše
Gostó utkalo je.

Sredi cvetk pa mlado jutro
Pohaja dol in gor,
Peva pesmice mu glasne
Po logu ptičji zbor.

Peva pesemco poskočno
Hoj, hojladi, hoj!
Mlad pastir na paši mladi,
Prijetelj dragi moj.

Vneslav.

Zadnji pomladi.

Zunaj vstaja pómład mila,
Meni v srce pada mraz,
Rože barvajo si krila,
Meni pa bleđi obraz.

Iz dobrove sladki glási
S sápicami plavajo;
V mojem srcu vzdihni tožni
Ž njimi se srečavajo.

Znanka zorna, pomlad mila,
Kaj prinašaš meni, kaj?
Ah, vse tvoje lepe dáre
Rada dajem ti nazaj.

Tvoje rože, mlade rože
V vence mi povijejo,
Z venci pa gomilo mojo
Čezinčez pokrijejo . . .

Tvoje pesmi, sladke pesmi
Bodo se oglašale,
Ko po njih te nema usta
Več ne bodo vprašale . . .

Pa le cvéti, pómład mila,
Cvetja ti na grob mi daj,
S pesmijo do tihih ciljev
Moje mlade dni spremljaj!

M. Posavska.

Majnikova Kraljica.

Spisal *Angelar.*

O s e b e:

Gospa Trčelj, bogata vdova.

Anica, njena hčerka.

Faneta Kremen, odgojiteljica Anice.

Vsako dejanje se vrši teden pozneje.

I. Dejanje.

Mala preprosta, a okusno opravljena sobica . . .

1. Prizor.

(Vdova Trčelj sedi za mizo in drži v rokah pletenje; pred njo je odprta knjiga.)

Trčelj (*nekaž trenutkov plete*): Danes se mi pa kar nič ne ljubi; niti pletsi, niti brati ne morem. (*Nasloni se na stol.*) Ne vem, kako je tó. (*Pogleda na uro. Kratek molk.*) Skoro mora priti odgojiteljica, saj je že tri. (*Čuje se rahlo trkanje.*) Prosto!

2. Prizor.

Faneta., prejšnja.

(Gospica Faneta Kremen vstopi.)

Kremen: Dovolite, milostljiva, da se vam predstavim. Moje ime je Faneta Kremen. Najbrže vam je znano, zakaj prihajam. Jaz naj . . .

Trčelj (*ji seže v roko*): Vem, vem, gospica. Kaj ne, vi bodete odgojevali mojo Anico? Toda, prosim, izvolite (*pokaže na stol*) in odložite!

Kremen (*odlaga*): Da, milostljiva, oglašam se prav s to namero.

Gospa: Veseli me. Gotovo vas bode tudi moja hčerka prav vesela in v kratkem si bodeta najboljši prijateljici. Toda, naj pokličem Anico. Anica, Nani, pridi noter!

3. Prizor.

Anica, prejšnji.

Anica (*za prizorom*): Mamica, prosim, kaj bi radi?

Gospa: Le pojdi malo sem!

Anica (*pride v sobo, zrè bojazljivo v gospico Kremen, pa stopi k mamici. Kratek odmor.*)

Gospa (*poljubi Anico*): Nikar se tako ne boj, moj srček! Poglej to gospico! Ta te bode odslej učila. Ljubi jo, kakor ljubiš mene, in ubogaj jo v vsem, kar ti zapové. Če bodeš pridna, te bo gospica Faneta imela gotovo rada.

Faneta: Anica, pojdi k meni!

Anica (*gré boječe k Faneti*).

Gospa: No, le ubogaj!

Anica (*gré bolj pogumno k Faneti; jo poljubi na celo in jo prime potem za podbradek*).

Faneta: Anica, kaj ne, saj se me ne bojiš nič? Glej, če boš pridna, bodeva najboljši prijateljici! Poglej me v obraz! (*Anica jo pogleda.*) No, vidiš, saj si pridna! Ali že znaš kaj brati?

Anica: Malo že znam.

Faneta: In če znaš malo in se boš pridno učila, bodeš znala kmalu marsikaj lepega in koristnega.

Gospa (*vstane*): Oprostite, da odidem nekaj trenotij. Le bodite tu in se pomenite z Anico. Nani, ti pa pridna bodi! (*Odide.*)

4. Prizor.

Prejšnji, brez gospe.

Faneta (*stopi k odloženim obleki, vzame iz nje malo knjižico ter jo odpre*): Nani, poglej, če me imaš kaj rada, ti dam tole knjižico, da se bodeš učila brati. **Anica** (*gleda knjižo*): Saj vas imam rada, gospica Faneta. (*Hoče prijeti knjižico.*)

Faneta: No, srček, le počasi. Povej mi, ali kaj rada moliš?

Anica: Da, saj moliva z mamo zjutraj in zvečer.

Faneta: No, to je lepo. (*Pokaže na odprto knjižico.*) Anica, beri, kaj je to.

Anica (*bere počasi*): Maj-mi-ko-va Kra-lji-ca.

Faneta (*zapre knjižico*): No, vidiš, sedaj boš lahko čitala to v cerkvi, ker je to molitvenik, in Bog te bode še bolj ljubil, kakor doslej. (*Ji dá molitvenik.*) Ná, to knjižico imej v spomin in le skrbno jo spravi. Nikar je ne pomazi in pridno moli.

Anica (*gleda na molitvenik in se ljubko nasmehne*): Lepa hvala! Oh, kako vas imam rada. Kaj pa je to? (*Pokaže na svetinjo.*)

Faneta: Vidiš, to je prostorček za podobice. Meni je molitvenik prinesel moj stric iz Rima.

Anica: Kje pa je Rim?

Faneta: Rim je veliko, veliko mesto, kjer prebivajo sveti Oče.

Anica: Ali je lepo tam?

Faneta (*se malo nasmehne*): Da, prav lepo je tam. Veš, tam živijo sveti Oče.

Anica: Kdo pa je sveti Oče?

Faneta: Sveti Oče so namestnik Kristusov. Oni vladajo vesoljno sveto cerkev. Sedanji sveti Oče se imenujejo Leon XIII. Zelo stari so že, pa ljubijo nas vse tako, kakor te ljubijo mamica, ali pa, kakor te ljubim jaz.

Anica: Gospica, ali vam smem pokazati, kaj mi je prinesel Miklavž?

Faneta: Pa pokaži!

Anica (*gré k predalcu in prinese žogo*): Vidite, s tem-le se igram . . .

5. Prizor.

Trčelj, prejšnji.

(Gospa Trčelj vstopi in prinese potice in vina ter vse postavi na mizo.)

Trčelj: Anica, idi po kozarce.

Anica (*odide*).

6. Prizor.

Trčelj, Faneta.

Trčelj (*sede*): Gospica, prosim izvolite vzeti!

Faneta (*vzame košček potice*): Hvala! Anica se mi je kar takoj prikupila; prav ljubeznjiv otrok je, in takoj sva postali prijateljici.

Trčelj: Le strogi bodite ž njo; če bi bil moj mož še živ, gotovo bi jo bil dal v šolo. A sedaj, ko sem sama, imam najrajši tega malčka pri sebi . . . Kar dolčas mi je, če je nimam vedno poleg sebe.

Faneta: Umevno, tako ljubkega otroka mora vsakdo ljubiti.

Trčelj: Pač ljubeč je, poreden pa tudi. Vedno ji rojijo muhe po glavi; za ta leta je skoro preživa in pre-pre — — ne vem, kako bi se izrazila — premodra. Vedno kaj napravi, kar bi ji ne prisodila.

Faneta: Gotovo ni hudobna, otročja je še; pa saj je še otrok.

7. Prizor.

Anica, prejšnji.

(Anica vstopi ter prinese tri krožnike.)

Trčelj: Ana, po kaj sem te pa poslala?

Anica: Po krožnike — ne—e—e—e?

Trčelj: Kaj pa imaš ti v glavi? — Slamo ali pa nič.

Anica: Ne mamica, v glavi imam pamet.

(*Vsi se smejó.*)

Trčelj: Pameti najbrže nimaš; jaz sem ti rekla, da prinesi kozarce —

Anica: Saj res, zdaj se še-le spomnim . . . Ne vem, kam sem bila tako zamišljena.

Trčelj: Le pojdi, pa prinesi kozarce.

Anica: Takoj! (*Steče iz sobe.*)

8. Prizor.

Prejšnji brez Anice.

Trčelj: Ali ste jo videli? Kam je bila neki zamišljena?

Faneta: Res nekaj več ima v sebi nego le otročjega duha.

Trčelj: Pa včasih pove še kaj bolj možatega. Zadnjič je bila neka prijateljica pri meni na obisku, no in jaz pošljem Anico po dva kozarca. Prinesla pa je tri. In ko jo vprašam, sta li to dva kozarca, mi reče: „Ne, trije so. — Saj sem tudi jaz domača.“

9. Prizor.

Anica, prejšnji.

Anica (*stopi jokaje v sobo*).

Trčelj: Kaj pa jočeš, kaj je zopet?

Anica (*boječe*): Oh, mamica, kozarec mi je padel iz rok; kako sem nesrečna.

Trčelj: Nerodna, nerodna!

Anica: Kozarce sem nesla, pa sem padla.

Faneta: Anica, lej, saj si se še pobila.

Anica: Kje? *(Se ogleduje.)*

Trčelj *(nekoliko nevoljna):* Le poglej roko, kako si nerodna. Kaj si bo neki gospica mislila, ker si tako neokretna. Pazi, kam stopiš!

Anica *(stopi k mami in jo objame):* Mamica zlata, prosim te, ne bodi huda.

Trčelj *(malo užaljena):* Nič te nimam rada. Le idi in prinesi kozarce. Pa pazi, da zopet kaj ne pobiješ!

Anica *(odide v ozadje sobe).*

10. Prizor.

Prejšnji brez Anice.

Trčelj: Ali vam nisem rekla, da je za svoja leta preveč modra. Kakšne se iznebi, da je zelo nesrečna.

Faneta: Skrbna je. Potrpite!

11. Prizor.

Anica, prejšnji.

Anica *(prinese kozarce):* Mama, tu so kozarci. Prosim, ne bodi huda na-me. Saj ga nisem nalašč ubila.

Faneta: Saj sem že jaz zate prosila mamico, vse ti bode odpustila, če boš pridna.

Trčelj: Pojdi takoj po metlo in pomeđi vse; če boš naredila vse v redu, ti odpustim.

Anica: Takoj ubogam. *(Odide.)*

12. Prizor.

Prejšnji brez Anice.

Trčelj: Če me Anica le malo užali, potem pa ne vé, s čim in kako bi me spet udobrovoljila. Vedno in vedno je okrog mene in me prosi in prosi, dokler se ji ne nasmehnem.

Faneta: Dobro srce ima. Poznam deklico, ki se drži ves ljubi dan jezno, če jo kdo le malo okrega, in niti matere, niti očeta noče prositi odpuščanja. Po mojem mnenju je tega kriva vzgoja.

Trčelj: No, gledé vzgoje mi bo lahek odgovor pri Bogu. V tem oziru mi vest ne očita ničesar.

Faneta: Blagor vam! Meni se zdi največje zlo, ako kdo otroke, ki jih ima vzgojiti, pokvari in jim vcepi napačne nauke v srce.

13. Prizor.

Anica, prejšnji.

Anica *(vstopi):* Mamica, vse sem že pomedla. Povej mi, ali mi sedaj odpustiš?

Trčelj *(vstane):* Čakaj, preje se moram prepričati, kako si kaj naredila? *(Odide z Anico.)*

14. Prizor.

Faneta sama.

Komaj sem prišla, že moram res ljubiti obe. Tako prijazni sta z mano. In Anica? Malo poredna in neokretna, pa čas vse popravi. — Poprosim gospo, če bom smela iti v petek z Anico na izprehod,

Max Bernatzki

W. H. Müller sculp.

15. Prizor.

Faneta, Anica, Trčelj.

(Anica in Trčelj se vrmeta.)

Anica: Mamica, kaj ne, da si moja?

Trčelj: Vprašati moraš: „Ali sem jaz kaj tvoja?“

Anica: No, mamica, ali sem jaz kaj tvoja?

Trčelj (*jo poljubi na čelo*): Seveda sí . . .

Faneta: Anica, ali si dobro pomedla?

Anica: Dobro, dobro sem, kajne mamica?

Trčelj: Da, da, zato ti pa tudi sedaj odpuššam.

Anica: Mama, kdaj pa gremo na izprehod?

Trčelj: Tisto pa, kadar bode hotela gospica.

Faneta: Če je milostljivi prav, gremo v petek.

Trčelj: Prav, prav.

Anica: Torej v petek. To bo prijetno. Kam pa pojdemo? Ali bom smela iti rožic nabirat?

Faneta: Rožic boš lahko nabirala, kolikor se ti bode zljubilo. Sedaj je priroda v najlepšem cvetju.

Anica: O, da bi bil le kmalu petek!

Trčelj: „Kdor se veseli v petek, v nedeljo joče.“

Zastor pade.

II. Dejanje.

Prizorišče kakor preje.

1. Prizor.

(Eno minuto vse prazno; nato vstopi Faneta.)

Faneta: Moj Bog, moj Bog! Anica je zbolela! In tega sem kriva jaz. Sem kriva? Sem in nisem, sem in zopet nisem. Saj ni Anica družega nič delala, kakor hitela nabirati rožic po livadah. In ob tem se je prehladila. Kako to, tega sama ne vem. (*Zmučena sede in glavo nasloni na roke.*) Ali je res božja volja, da pobere tega malčka iz doline solz? Ne, Anica ne sme umreti, saj je tako dober otrok. Kako sem jo ljubila! Kaj poreče gospa? Jaz bom kriva njene smrti. Sicer mi ni rekla gospa še ničesar do danes; premaguje se — molči — a če ponese angel dušo njene hčerke nad oblake, tedaj bo v brezmejni žalosti pač mene smatrala krivo njene smrti. (*Kratek odmor.*) Kriv! To je strašna beseda. (*Vstane.*) Ne, jaz sem nedolžna. (*Hodi nemirno po sobi, potem hitro spregovori.*) Ne, ne, nekaj mi pravi, da bode Anica ozdravela. Da, da bode — — —

2. Prizor.

Prejšnja, Trčelj.

Trčelj (*pride vsa objokana v sobo*): Ravnokar je odšel zdravnik . . . Ah, malo upanja imam. Rekel gotovega ni ničesar, a vendar sem mu brala z obraza, da je to, kar je spoznal, slabo, zelo slabo — —

Faneta: Milostljiva, ne obupujte! Dokler Anica diha, bom gojila še vedno upanje.

Trčelj: Da, upanje, prazna beseda! Če mi umrje moj malček, tedaj ne vem, kaj bom počela. (*Začne jokati.*)

Faneta: Gospa, ne jokajte; lepo vas prosim, ne žalostite se. Vsaka beseda, ki jo izgovorite, me reže, me rani.

Trčelj: Mogoče; a tu se gre za življenje moje edinke, vse drugo na stran.

Faneta: Rada verujem; vem, kaj je materinska ljubezen.

Trčelj (*žalostno*): Ah, da je moralo to priti!

Faneta: Potolažite se, tudi jaz trpim z vami. Verujte mi, da več trpim morda kot vi. Kriva in nekriva, nekriva sem.

Trčelj: Da, jaz trpim, a vem tudi, da trpite vi. A jaz trpim nedolžna; vse kaj družega je trpeti v zavesti, da trpi kdo zasluženost . . .

Faneta (*užaljeno, a vendar vljudno*): Da, gospa, ako je obsojen hudo-delec na smrt, pa je nedolžen, tedaj lažje prenaša vse; toda krivca zadene dvojna kazen.

Trčelj: Ah, nedolžno trpeti je desetkrat — ne, stokrat huje.

Faneta: Priznavam, bodite pa preverjeni, jaz nisem kriva.

Trčelj: Ne? Tedaj sem jaz? Komu pa je bila izročena Anica? Meni ne, bila je vam — vam.

Faneta: Oh, gospa, prosim vas, ne izgovarjajte te grozne misli; trpim dovolj, trpim dvojno . . .

(*Izza odra se začuje slaboten klic bolnice: Faneta, Faneta!*)

Trčelj: Ubogi otrok, sedaj je pri njej varuhinja, blede se ji . . . (*Zopet se čuje: Faneta, glejte metuljčka.*)

Faneta: Oprostite, jaz grem k njej. (*Odide.*)

Trčelj: Le idite, le glejte v smrtnem boju nedolžno žrtev.

3. Prizor.

Trčelj hodi nemirno po sobi.

Ah, kako sem nesrečna. Žalila sem jo. Le naj trpi, trpi . . . Moje besede so jo zbodle. Ne vem, kaj bi naredila, če mi umrje preljubo dete. Ah, in tega je kriva ona . . . Zdrobila bi jo . . . Toda (*mileje*): Ne, nisem ravnala prav. Ko sem bila jaz mala, se je z mano tudi zgodilo enkrat tako . . . Tedaj sem bila kriva sama jaz — a moja mati je dolžila mojo vzgojiteljico. Faneto sem vendar preveč razžalila. (*Čujejo se stopinje.*) Sedaj prihaja nazaj. Ne, še ji ne rečem dobre besede.

4. Prizor.

Trčelj, Faneta.

Faneta: Ubogi otrok, še vedno se mu blede . . .

Trčelj: O, jaz nesrečnica!

Faneta (*gre k njej in jo tolaži*): Gospa, utolažite se . . .

Trčelj (*jezna*): Proč, proč, inace vam nikdar ne odpustim, razen če Anica ozdravi . . .

Faneta (*razžaljena*): Gospa, prosim! . . .

Trčelj: Nič; kakor sem rekla. Na vesti imate jo vi. (*Odide.*)

5. Prizor.

Faneta sama.

Oh, moj Bog, gospa misli, da sem kriva jaz. Bog v nebesih, Ti veš, kako trpim jaz, dasi nedolžno. Naj misli ves svet, da sem jaz vzrok njene smrti, jaz nesrečno dekle! — Nekaj imam vendarle, kar me tolaži: to je čista vest. Blagor vsem, ki trpé nedolžno, si rekel Ti, vzvišeni Sin božji. Tudi Ti si trpel nedolžno, a sedaj te občuduje ves svet. Gospa me je hudo žalila; ali naj se hudujem nad njo? Ne, v svoji slepi materinski ljubezni ne vé, kaj dela. Pač hudo, hudo za ljubečo mater. A sedaj moram skrbeti za dvoje: kako Anici pomoči in kako gospo potolažiti. Me reve ne smemo presojati besedi predstojnikov. To ni naše delo . . . Ne vem, s čim bi potolažila gospo. Da, skrbeti

hočem, da ji ustrežem v vsem, vsak njen migljaj bodi meni povelje, vsaka njena želja meni zapoved, vsaka beseda, ki jo izgovori, ukaz, da ukaz. A kako pomagati Anici? . . . Ne vem. Zdravnik je obupal nad njenim ozdravljenjem. Vse je brez upa, brez žarka. A če je človeška moč preslaba, tedaj je Bog, pomočnik in prijatelj vseh obupancev, ki še verujejo vanj, zdravnik, pomočnik, prijatelj vseh. (*Vzame svetinjo z vratu in moli.*) Da, Marija, ti boš pomagala, ti majnikova Kraljica, bodi moja zaščitnica! Mati usmiljena gori v višavah, Ti se usmili male bolne Anice, Ti ji vrni ljubo zdravje! Sprijazni gospo zopet z menoj, da se vrne zopet mir v moje razburjeno srce. Mati, Ti, ki me nisi še nikdar zapustila, a še vedno me uslišala, kadar sem te prosila. Mati moja, Ti druga mati moji Anici, vzemi jo pod svoje varstvo, ogrni jo z mogočnim in čudadelnim svojim plaščem, reši njo in mene! . . . V tebe še upam, da izprosiš pri vsemogočnem Bogu milost in dobroto nam vsem. Prosim te goreče iz dna nesrečne duše. Ah, usmili se me, svoje hčere! . . .

(*Zastor pade.*)

III. Dejanje.

(Prizorišče, kakor preje.)

1. Prizor.

Faneta, Anica.

Anica (*malo upadlih lic*): Ljuba Faneta, kaj ne, da sva zopet prijateljici, kot preje?

Faneta (*jo božja*): Seveda, moj srček.

Anica (*veselo*): Moja mamica me ima tudi zelo rada. Ravno včeraj mi je prinesla oranž domov.

Faneta: Da, tudi ti mamico ljubi; poglej, kako dobro se ti godi pri njej in kako te ima rada.

Anica (*začuvši šum v veži*): Ravno sedaj prihaja, počakajte, jaz se bom skrila; tja v drugo sobo grem, pa me ne smete izdati. (*Odiide.*)

2. Prizor.

Faneta, Trčelj.

Trčelj (*sede na stol*): Gospica Kremen, danes je dan sprave, hočem reči, odpuščanja vas moram prositi.

Faneta (*začudeno*): Mene?

Trčelj: Da vas, ravno vas.

Faneta (*še bolj začudeno*): Kako to?

Trčelj (*resno*): Ne vprašujte tako, gospica Faneta. Prosim vas, odpustite, če sem vas zadnjč razžalila, ko je bila Anica bolna. Tedaj nisem vedela, kaj sem govorila. V materinski ljubezni nisem poznala mejâ, nisem premislila, kaj sem vam rekla.

Faneta: Odpuščanja moram prositi le jaz. Lahko bi bili zgubili po moji premali skrbnosti ljubko Anico in tedaj . . .

Trčelj: Ne nikakor ne. Občudujem vašo pohlevnost.

Faneta: Pohleven mora biti vsakdo, posebno me služabnice.

Trčelj: Ne gospica, ne ponižujte se preveč. Vi niste služabnica; kdor se ponižuje, je vreden, da je povišan.

Faneta: Me, kar nas je služečih, moramo biti zadovoljne z malim . . .

Trčelj: Gospica Faneta, vi ste me izučili. Odslej ne bom nikdar več prezirljivo gledala na nizko stopinjo človeka, pač pa na njegovo dušo in srce. V tem je prava sreča in prava zadovoljnost. Gospica, bodiva še nadalje prijateljici. Ne imejte me več za svojo predstojnico in zapovedovalko, ampak za sodružno in prijateljico.

Faneta: Milostljiva, to je preveč za me!

Trčelj: Blazega srca ne more nikdo preplačati. Faneta, daj mi roko, ti si mi nadalje kot ljuba sestra.

(Faneta objame Trčelj, nakar ta odide.)

3. Prizor

Faneta, Anica.

Faneta (*za se*): Marija, to je Tvoje delo! To je Tvoje usmiljenje! (*k Anici*): Ani, ti si sedaj zdrava?

Anica: Da, da, gospica Faneta . . .

Faneta (*vzame svetinjo z vratu in jo poda Anici*): Glej, to ti podarim v dar; spominjaj se še v poznih letih svoje prve boleznì iz katere te je rešila majnikova Kraljica, ki je tu notri naslikana.

Anica (*pogleda v svetinjo*): Ah, kako lepa je!

Faneta: Da res, lepa je Marija! K Nji moli slednji dan in zahvali se ji za čudovito ozdravljenje. V vsaki stiski se zateci k Nji in če jo boš zvesto častila, te bo tudi vedno uslišala, kakor je mene.

(Zastor pade.)

Cego.

(Portugalsko snov prepel dr. I. M. Kržišnik.)

Slep je res prijatelj Cego,
Slep je, vendar vidi bolje
Nego razen bistrovidec;
Znana mu je vsaka cesta
V celem mestu, v vsej deželi,
Kakor pač nikomur bolj ne.
Tujce strežen izprevaja,
Pot jim kaže priklanjava
Skozi mesta, skozi sela
Ter zasluži si s kazanjem
In s slepostjo vsegenljivo
In s priljudnim ostroumjem
Mnogokteri rúmen zlat.

In kot tak si je prislúžil,
In prislúžil in prihranil
Kupček-ljubček — pet sto zlatov.
Vzbal se je, da ne bi roka,
Kaka roka dolgoprsta
Izmeknola mu zakladka
Petsto zlatov rúmenih.

In ko skrben tak ukrepa,
Kaj bi vzmislil, kaj bi stvoril,
Da imetek zavaruje,
Lep imetek, pet sto zlatov:
Modro vzmislí, modro sklene,

Modro sklene ter učini:
Gre ter skrivaj jih zakoplje,
I zakoplje i zagrebe
Ves imetek, pet sto zlatov,
Skrivše tajno na svoj vrt.

Toda vidi ga neviden:
Kum njegov ga tih zalazi,
I zalazi i zapazi,
Kum njegov tatinsk in lákom:
Drugi dan še ne zasije,
Pa že več ni v jami zlatov
Zakopanih, zagrebenih,
Tak oprezno spravljenih.

Kak je žalo siromaku,
Ko priglada ter dotiplje,
Da ni več mu v jami zlatov,
Ljubkih zlatov, svetlih zlatov,
Pet sto zlatov rumenih!

Pak ugiblje, preudarja,
Preudarja, razsojuje,
Kdo bi pač mu bil ugrabil
Tak nemilo mili imetek.
Tak ugiblje ter ugane.
Toda kaj bi pak ukrenol,
Kaj ukrenol, kaj načinil,
Da nazaj dobil bi zlate,
Ko ga nihče videl ni?

Premišljuje, pretehtujé
Pretehtuje, proumuje,
Proumuje, proučuje,
Proučuje — proučí:

Gre nedolžno k tatu kumu,
Beseduje tatu kumu:
„Kum moj blagi, svétuj meni,
Svétuj meni, kaj bi storil:
Svoj prihranek in imetek,
Pet sto zlatov, ljubkih zlatov,
Sem zakopal in zagrebel
Skrivaj nekam, da bi nikdo,

Da bi nikdo jih ne našel,
A sedaj sem spet prisluzil,
Spet prisluzil in prihranil
Mnogo zlatov nič manj ljubkih,
Nič manj ljubkih, nič manj svetlih.
Kum moj vrli, svétuj meni,
Svétuj blag mi, kaj bi storil:
Bi li ravno tam ukril jih
In zakopal in zagrebel,
Kamor one sem pritajil?
Morda pa bi boljše storil,
Da bi té drugam kam spravil,
Da ne bilo bi vse vkupe?
Svétuj blag mi, kaj bi storil.
Svetuj ti mi, vrli kum!“

Zvito se nasmehne kum mu,
Že čestitaje si tiho,
Kak i ta zaklad upleni.
Zvito se nasmehne kum mu,
Zvito vzmislí, zvito reče:
„Kjer je ovca, janjček bodi!
Boljše jeden velik kupček,
Nego dvoje malehnih.“

Drugo jutro na vse zgodaj
Gre že gledat modri Cego,
Je li jama še mu prazna
Ali že napolnjena.
Oj, veselja, spet očuti,
Spet očuti svoje zlate,
I očuti in prešteje:
Vsi do zadnjega so tu.

Vzame srečen svoje zlate,
Pet sto zlatov, ljubkih zlatov,
Vzame moder in odnese
V kraje varnejše jih spravil.
A začuvši, da se nekaj
Giblje tam krog kumovine,
V onostran obrne brž se
Ter zakliče nagajivo:
„Včasí, ljubej, vidi slepec
Bolje nego kak dvočk.“

Obadova ženitev.

Hojlá! — mi gremo po nevesto,
 V deželo lepo — v Pajčjemesto!
 Nališpana nad vodo leta
 Nevesta naša, Kačja teta:
 Čez pas je tenka, v lice lepa
 A na nožico eno šepa.
 Pa ženin, godrnjav obad,
 Od srca ima tetko rad.
 Sprevod naš gre naravnost v vrsti,
 Prav kot stojé palače v Trsti:
 Od spredaj s čmrlom botra osa,
 Komar in Špela kljukonosa;
 Govnjaču vštric po novi modi
 Rogač oblečen složno hodi;
 Takoj za njim tenká in suha
 Vštric z brenclemj pa korači muha;
 A zadaj čriček nèm stopica,
 S svetilko spremlja ga kresnica.
 Spred nosorog drži zastavo,
 Škržatec pisno vso pripravo,
 Polž pajčevino vrhu hiše,
 Gor doktor pajk poroko piše,
 Da bi ne bilo kaj pomote,
 Zarad ženitovanjske dote.
 In zadaj stopajo obodci,
 Da bodo na ženitbi godci;
 Najzadnji sam korači krt, —
 Da zveže, kar razdruži smrt! — — —

Sprevod je prišel v Pajčjemesto,
 In vzel Obad si je nevesto;
 Zatem je bilo gostovanje,
 Nedelje štiri radovanje!
 Gostila me je Kačja teta
 In pit mi dala iz rešeta;
 Pa ker dejala, da je tečen,
 Še grizel zraven led sem pečen.

Ko solnčim se tako pred vežo,
 Pa pride doktor s pajčjo mrežo.
 O doti stalo tam pisanje,
 O njej vam dajem zdaj naznanje:
 Urbarij pajčji to le piše:
 Ker gre Kačja teta iz hiše,
 In Obada v zakon jemlje,
 Z njim gre iz domače zemlje, —
 In ker praznoglaví nismo,
 Sklenil zbor jej v doto pismo,
 Pajek bil je za pisarja
 V pismu to si izgovarja:
 Iz dima sveža rebra
 Od Gaziblata-kebra;
 Nožice dobro suhe
 Od botre Tolstomuhe;
 Dve rjuhi pajčevine,
 Če bode kaj botrine;
 Dva polna soda vina
 Iz hrama Polžeslina;
 Potem — če ni drugače —
 Od muhe štiri krače;
 In še za povabljenje,
 Komarjevo kolence;
 Za dneve godovnjake
 Od kebra zadnje krake;
 Za slabe, lačne čase
 Od polža vse klobase;
 I da bo enkrat konec,
 Zabele mušje lonec!

Takó smo pismo napisali
 In zboru vsemu je prebrali.
 Ko doto slednjíč odobrili,
 Globoko smo se oddehnili;
 Saj težkih pal skrbi je kamen,
 Zavpili vsi glasno smo: amen!

Vneslav

Listje in cvetje.

Iz zaklada naših pregovorov.

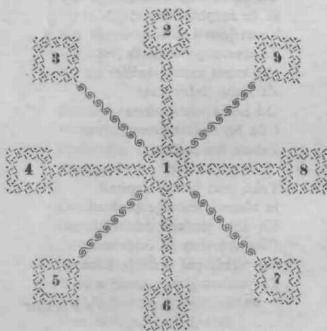
27. Najprej me uči, potlej me suči!

Katekizem nas uči o grehu, da se pregreši le oni, kateri v e d o m a stori kaj napačnega. Otroci, kateri še ne vedó, kaj je prav, kaj napak, ne morejo še grešiti. Naš pregovor želi, da bi se po tem pravilu ravnalo tudi v navadnem življenju. Pa so nekateri ljudje jako čudni: od nevednih otrok pričakujejo, da naj bi kar precej vse prav naredili, še predno se jim je povedalo in pokazalo, kako se prav dela. Tako ravnanje je krivično. Mlade ljudi je treba najprej učiti, vse jim natanko dopovedati in razkazati, določno jim zapovedovati in prepovedovati, a potlej pa strogo kaznovati vsakega, ki noče storiti tega, kar lahko spozna za pravo.

Bolj učenj gospodje bi utegnili ta pregovor tudi tako obrniti, da je najprej treba teoretičnega nauka — pravil, potlej je treba pa še dejanski v z g l e d i h pokazati, kako naj se v življenju ravnamo po onih naukih.

Zvezdna zastavica.

(Priročil „Internus“.)

Številke zamenjajte z zlogi, ki naj, prav so-stavljene, pomenjajo naslednje:

- 1, 2, 3 ime premilo vsakemu katoličanu;
- 1, 2, 3, 4 Slovenkam priljubljeno krstno ime;
- 1, 4 prečudno hrano stare in nove zaveze;
- 2, 1 prijetno oporo pesništvu;
- 3, 1 našo zadnjo

posteljico; 3, 7 dolge vrste živali; 4, 1 osebni zaimek v dajalniku; 4, 5, 6 razdelba človeštva po jezikovni razliki; 5, 1 tuje ime za središče katoličanstva; 6, 1 krava posebne barve; 7, 1 glavna posledica vsakega večera; 8, 1 pokrivalo preprostih hiš; 8, 4 škodljivka nežnim sadežem; 9, 3 del drevesa; 9, 5, 4 laško mesto.

Kaj povedó vsi zlogi po vrsti?

(Rešitev in imena rešilcev prih.)

Vprašanja in odgovori.

5. *Kakšen pomen ima slika na str. 51. v zadnji Vrtčevi številki?*

Naslíkana je tu zgodovinska dogodba, ki je bila opisana že v poprejšnjem listu na strani 44: kako je cesar Heraklij v spokorni obleki donesel sv. križ Jezusov na goro Kalvarijo. Pač ni težko razločiti, katere so naj-imenitnejše osebe na sliki: kje je Heraklij, kje cesarica Helena, kje očak Jeruzalemski; kaj pomenijo na tleh ležeči ostanki stebrov, odbita glava, zakaj se zažiga kadilo itd.

6. *Kakaj slišimo isti zvon v isti oddalji pozimi boljše nego poletu?*

Čim gostejši je zrak, tem boljše prevaja zvok. Mrzli zrak pa je gostejši nego gorki. Tudi visoke rastline in gosto zelenje po drevju zelo zadržuje razširjanje zvočnega valovanja.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.